

gaaelsen af nye Contracter, at der bliver Tale om at bringe disse Lovbestemmelser til Anvendelse. Jeg troer, at disse Bestemmelser ere saaledes, at en Godseier, naar han maatte ynde Fæsteforholdet, meget godt vilde kunne gaae ind paa dem. Endvidere kan jeg ikke lægge Vægt paa den Betragtning, at ved Bestemmelsen i § 3 havde Godseieren det ikke i sin Haand at forebygge, at der, saalænge Hustruen levede, kom en heel ny Landbruger til Gaarden, en for ham ganske fremmed Person, med hvem han slet ikke havde indgaaet nogen Contract; jeg kan det ikke, fordi det ligger i selve Fæsteforholdets Natur, saaledes som det nu er ordnet, at saasnart Fæsteforholdet ikke er afluttet paa Mandens Levetid, men den Hustru, han maatte ægte, ogsaa faaer Ret til at bestyre Gaarden, er Godseieren ikke Herre over, hvem der maatte komme til at bruge Gaarden, og det gjør i Grunden ikke nogen Forskjel for Godseieren, om Den, der er Enken behjælpelig med Gaardens Drift, maatte være hendes Nylskarl eller hendes Mand. Naar Godseieren har en oprigtig Kjærlighed til Fæstets Bevarelse, troer jeg ikke, den vil blive svækket ved denne Lovbestemmelse, men skulde Godseieren derimod føle sig forulempet ved den foreslaede Bestemmelse, saa er han paa ingen Maade tvungen til at bortfæste Gaarden paa de Betingelser, som denne Lov foreskriver, han har jo fuld Naadighed over Gaarden, han kan sælge den, han kan bortforpagte den paa 50 Aar, og han kan bortfæste den, han kan slaae ind paa en af disse 3 Veie. Hvis han ikke skulde finde sig tilfreds med disse Bestemmelser i Loven, men synes, at det var mindre behageligt for ham at bortfæste Gaarden, saa staae jo de to andre Udveie ham aabne, og der er vist Ingen, der i saa Henseende vil lægge ham Hindringer i Veien.

Jeg kan iøvrigt ikke undlade dog at komme med en Bemærkning, forsaavidt man skulde synes,

at det dog var ligesom en Bestemmelse, der ikke var saameget til Godseierens Favør som til Bondens. Jeg skal henlede Opmærksomheden paa en Ting, som saa ofte lades ude af Betragtning fra Godseierens Side. I Virkeligheden have deres Eiendomme faaet, gjennem den senere Tids Lovgivning, en meget betydelig Værdi, ja en overordentlig betydelig Værdi. For 1849 var der en Byrde, der hvilede udelukkende paa Bondejorden, og hvilede tyngende paa den, der lagde Hindringer i veien for, at Folk fra andre Samfundsklasser kunde føle sig friste til at attraae Brugen af Bondejord. Det var Bærnepligten. Denne Byrde er tagen fra Bondejorden; denne Byrde er bleven til en almindelig Borgerplicht. Jeg er overbevist om, at det har en ingenlunde ubetydelig Indflydelse og vil navnlig ikke have nogen ubetydelig Indflydelse paa Bondejordens Værdi. Skulde man derfor endog saa maatte finde, at denne Bestemmelse maaskee dog væsentligt kan siges at have havt Bondestændens Interesse for Die, burde man virkelig ikke undlade at tage Hensyn til den betydelige Lettelse, Bondejorden har faaet ved de senere Aars Lovgivning. Der er blevet sagt af en æret Taler, at denne Lov paa ingen Maade vilde stille Bevægelsen. Ja, jeg veed ikke, om ikke dette Lovforslag dog vilde indvirke paa Bevægelsen. Den Grundsætning, som jeg troer man maa følge i de politiske Forhold og maaskee i alle Livsforhold, er at undersøge nøie og omhyggeligt, hvad man virkelig kan indrømme uden at træde Ret og Retfærdighed for nær. Selv om man vil finde, at det Skridt, som er skeet gjennem dette Lovudkast, er meget ringe og meget ubetydeligt, borttager det dog, efter min Mening, nogle af de meest begrundede Klager over Fæsteforholdet, og netop ved at yde Retfærdighed troer jeg ogsaa, at det vil bidrage til at forminde Bevægelsen.